

Lumen 1/2020 TEEMA-ARTIKKELI

Vastuullista yhteistyötä ja sujuvia siirtymiä

Jonna Löf, KM, erityisasiantuntija, oppimis- ja ohjauspalvelut, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: koulutus, opiskelu, ohjaus, yhteistyö

Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-vision keskeisinä kehittämisalueina ovat jatkuvan oppimisen mahdollistaminen, osaamis- ja koulutustason nostaminen sekä toisen asteen kanssa tehtävä yhteistyö. Korkeakouluilta halutaan avoimuutta, joustavuutta ja monipuolisuutta sekä tiivistä nivelvaiheyhteistyötä. (OKM 2019, 10-11.) Katse korkealle ja horisontti laajaksi (OKM 2019) -julkaisussa kuvataan toisen asteen koulutuksen ja korkeakoulujen yhteistyötä ja tavoitetilaa. Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö velvoittaa ammatillisen koulutuksen järjestäjiä tekemään yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Ammattikorkeakoululaki velvoittaa myös yhteistyöhön ja korkeakoulujen tulossopimuksissa on myöskin sovittu yhteistyön lisäämisestä mm. korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamisesta. Miten vastaamme tähän Lapin alueella? Miten vahvistamme osaltamme joustavien opintopolkujen rakentamista ja edistämme yhteistyötä kouluasteiden välillä?

Väyläopinnot joustavina opintopolkuina

Lapin ammattikorkeakoulu on tarjonnut vuodesta 2017 Lapin koulutuskeskus REDU:n, Lappian ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ammatillisen koulutuksen opiskelijoille maksuttomia 30 opintopisteen väyläopintoja. Väyläopinnot ovat Lapin ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukaista opetusta ja ne tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden tutustua ammattikorkeakouluopintoihin, kehittää ja syventää omaa osaamistaan sekä aloittaa tutkintotavoitteinen opiskelu. Ideana on, että tutkinto-opiskelu-aika lyhenee ammatillisessa koulutuksessa hankitun osaamisen ja avoimessa ammattikorkeakoulussa suoritettujen väyläopintojen perusteella. Väyläopinnot rakentuvat Lapin ammattikorkeakoulun koulutusten ensimmäisen lukuvuoden opinnoista ja opiskelu tapahtuu tutkinto-opiskelijoiden kanssa samassa ryhmässä. Opiskelija voi hakea Lapin ammattikorkeakouluun tutkinto-opiskelijaksi

erillishaussa (avoimen väylän -haku) suoritettuaan Lapin ammattikorkeakoulun väyläopintoja 30 opintopistettä ja soveltuvan ammatillisen perustutkinnon.

Vuonna 2017 ensimmäinen yhteistyöoppilaitoksen väyläopiskelija aloitti opintonsa Lapin AMKissa. Opiskelijamäärä on noussut sen jälkeen tasaisesti. Vuonna 2019 23 yhteistyöoppilaitoksen opiskelijaa aloitti ammatillisten väyläopintojen suorittamisen. Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta ei ole saatu vielä väyläopiskelijakokemuksia. Lappian ja REDU:n ammatillisen perustutkinnon opiskelijat ovat suorittaneet väyläopintoja eri koulutusten päivä- ja monimuotoryhmissä. Opintopisteitä on suoritettu vuosina 2017-2019 yhteensä 925 opintopistettä. Tutkintoon Lapin AMKiin yhteistyöoppilaitosten väyläopiskelijoista on tällä hetkellä jatkanut 11 opiskelijaa, 19 opiskelijalla väyläopinnot vielä jatkuvat ja 7 opiskelijaa aloittaa opintotaipaleensa tammikuussa 2020.

Väyläopintojen aloitus	Opiskelijat ja koulutus	Opiskelijamäärä yhteensä	Suoritettut opintopisteet	Tutkintoon jatkaneet
2017 syksy	1 Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka	1	30	1
2018 kevät	1 Restonomi	1	77	1
2018 syksy	3 Kone- ja automaatiotekniikka 1 Tieto- ja viestintätekniikka 3 Sähkö- ja automaatiotekniikka 5 Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka 1 Liiketalous 1 Kuvataide 1 Metsätalous	15	544	8
2019 kevät	1 Sosionomi 2 Tietojenkäsittely 1 Liiketalous	4	67	1
2019 syksy	6 Tieto- ja viestintätekniikka 5 Metsätalous 5 Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka 2 Sairaanhoidaja 1 Restonomi	19	207* *syyslukukausi	-* *väyläopinnot jatkuvat
2020 kevät	1 Tietojenkäsittely 3 Restonomi 3 Sairaanhoidaja	7	opinnot alkavat	opinnot alkavat
Yhteensä		47	925	11

Taulukko 1. Ammatilliset väyläopinnot yhteistyöoppilaitoksissa vuosina 2017-2019

Osaamispolkujen kehittäminen EPPA-hankkeessa

EPPA – Erilaisia polkuja pitkin ammattiin – ESR-rahoitteisessa hankkeessa (1.12.2017 – 31.05.2020) kehitetään Lapin koulutuskeskus REDU:n, Lapin ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston yhteistyönä opiskelijoiden yksilöllisiä osaamispolkuja samalla edistään opiskelijalähtöisiä ohjauksen toimintatapoja ammatillisen koulutuksen reformin hengessä. Tavoitteena on tehostaa ammatillisen koulutuksen läpäisyä, sujuvoittaa siirtymiä jatko-opintoihin tai työelämään sekä vahvistaa toiminnallista kumppanuutta eri kouluasteiden välillä. EPPA -hankkeen aikaiset pilottiopiskelijoiden polutukset ovat olleet oiva mahdollisuus edelleen kehittää väyläopintoja ja ohjauksen käytäntöjä. Hankkeen pilottiopiskelijoilla on ollut mahdollisuus sisällyttää korkeakouluopintoja osaksi ammatillista perustutkintoa.

Lapin AMKissa väyläopinnoista on nyt muutaman vuoden kokemus ja opiskelijoilta on kerätty palautetta väyläopinnoista ja ohjauksesta. Opiskelijapalautteissa on kiiteltu väyläopiskelun joustavaa mahdollisuutta päästä ammattikorkeakouluun opiskelemaan, aloitusinfoja ja oppaan kattavaa sisältöä sekä saatua opinto-ohjausta. Palautteissa on tullut esiin opiskelijoiden huomiot ammattikorkeakouluopiskelun kovemmassa tahdista ja itseohjautuvuuden vaatimuksesta sekä aikataulutuksesta ja haasteesta yhdistää ammattikoulu- ja ammattikorkeakouluopiskelu yhteen. Kehitettävää on myös hyväksilukukäytäntöjen selkiinnyttämisessä ja väyläopintojen sijoittumisessa suhteessa ammatillisiin perustutkinto-opintoihin. Kehittämisehdotuksina palautteissa on tuotu esiin tiedonkulun parantaminen ammattiopiston ja ammattikorkeakoulun opetus- ja ohjaushenkilöstön välillä.

Väyläopintojen saavutettavuuden parantamiseksi väyläopintojen pedagogisia toteutustapoja tullaan laajentamaan ja henkilökohtaisuutta sekä verkkopainotteisuutta lisäämään. Esimerkiksi liiketaloudessa väyläopintojen 30 op kokonaisuutta ja siihen sisältyviä opintojaksoja mietitään uudelleen, jotta osaamista pystyttäisiin tunnistamaan paremmin sekä pystyttäisiin vastaamaan paremmin REDU:n opiskelijoiden polkua. Hankkeessa on tehty HOT-selvitys ja kartoitettu osaamisen näyttöjen ohjeistuksia ja toimintatapoja osana väyläopintoja. Osaamisen näyttöihin liittyviä ohjeistuksia tullaan kehittämään vielä hankkeessa saatujen kokemusten pohjalta. Esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikassa osaamisen näytöt on kuvattu ja niihin liittyvät ohjeistukset on kiinnitetty osaksi väyläopiskelijan polkua jo heti aloitusinfoista lähtien. Tämä on koettu hyväksi käytännöksi.

Osaavaa ohjausta ja yhteistyötä

Yhtenä EPPA-hankkeen tavoitteena on vahvistaa eri kouluasteiden toiminnallista kumppanuutta. Opiskelijoiden ohjaus ja sen kehittäminen on ollut iso osa hankkeen aikaista yhteistyötä. Ohjausyhteistyön kehittämisen tavoitteena on ollut lisätä avoimuutta, parantaa tiedonkulkua ja ymmärrystä, tuoda näkyväksi jo olemassa olevia hyviä käytäntöjä sekä kehittää uusia toimintatapoja osaamispolkujen sujuvoittamiseksi. Hankkeen aikana on huomattu, että ohjausprosessien tulee olla selkeitä ja kuvattuja. EPPA-hankkeessa on luonnosteltu mallia ohjausyhteistyöstä ja kirjoitettu auki ohjauksen vaiheita ja toimijoiden vastuita.

Ohjauksen yhteistyössä ja keskeisinä periaatteina ovat nousseet esiin opiskelijoiden rohkaisu tekemään henkilökohtaisia valintoja, opiskeluvaihtoehtojen tukeminen, riittävä ja oikea-aikainen tieto eri koulutusvaihtoehdoista ja opiskelun aikatauluttamisesta, aidot kohtaamisen paikat ja yhteistyöryhmät sekä sujuva tiedonkulku ohjaustahojen välillä. EPPA-hankkeessa on käyty esittelemässä REDU:n opiskelijoille AMKin koulutusmahdollisuuksia ja väyläopintoja, pidetty aloittaville väyläopiskelijoille aloitusinfoja, ohjattu heitä opintojen aikana ja loppu vaiheessa tutkintoon hakeutumisessa. Tiedonkulkua on edistetty yhteisillä ohjaushenkilöstön tapaamisilla, tiedottamisella ja aktiivisella sähköpostin vaihdolla. Korkeakouluopintoihin ohjauksen prosessia ja toiminnallisen yhteistyön mallia viimeistellään vielä.

Tavoitteena toimivat käytännöt

Olemmeko vastuullisia toimijoita markkinoidessamme erilaisia opiskeluvaihtoehtoja ja ohjatessamme yhteistyöorganisaatioidemme opiskelijoita yksilöllisille koulutuspoluille? Toimimmeko luvatussi prosessiemme mukaisesti? Onko väylämme ja toteutustapamme aidosti joustavia? Ketä varten olemme? EPPA-hankkeessa toiminnan keskiössä on ollut asiakas, opiskelija. Jokaisen toimenpiteen taustalla on ollut ajatus mahdollistaa opiskelijalähtöisesti opiskelijalle mahdollisimman sujuva reitti tulevaisuuteen. Nivelvaiheyhteistyö ja sen aikainen ohjaus, asiakaslähtöinen rakenteiden vakiinnuttaminen, systemaattinen vuoropuhelu ja tiedonkulku sekä kouluasteiden yhteistyön näkyväksi tekeminen ovat kaikki tekijöitä, jotka edesauttavat opiskelijan sujuvaa etenemistä polullaan. Hankkeen päättyessä julkaisimme hankkeen verkkosivustolla (www.redu.fi/eppa) hankkeen aikana hyväksi havaituista käytännöistä ja eri oppimisympäristöissä toteutuvasta ohjauksesta ohjauksen oppaan sekä ohjaustyön tueksi materiaalia ja työkaluja. Toivomme, että yhteistyö vahvistuu entisestään ja

kehitettyt hyvät käytännöt jäävät toimintaan vahvistaen ohjauksen saumatonta yhteistyötä jatkossakin.

Lähteet:

OKM 2019. Katse korkealle ja horisontti laajaksi. Näkökulmia ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyöhön. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:26.

EPPA 2019. Erilaisia polkuja pitkin hankkeeseen. www.redu.fi/eppa .

ERILAISIA
POLKUJA PITKIN
AMMATTIIN

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

REDU

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND